

Nieuwsbrief van de Vrienden | Juni 2024

Terugblik op het bezoek aan Depot Rato

Op 28 mei brachten wij een bezoek aan het nieuwe depot van het Hof van Busleyden, Depot Rato. We werden rondgeleid door Elke Verhoeven, verantwoordelijk voor het beheer van de kunstcollectie van het museum. Zij beschikt naast enkele andere medewerkers van het museum, waaronder Famke Peeters en restaurator Jeannine Van Roy, over een team van vrijwilligers. Die hebben haar de afgelopen maanden bijgestaan om het depot zo efficiënt mogelijk en op een verantwoorde wijze te vullen.

Bij binnenkomst werden we aangestaard door enkele bustes van 19e-eeuwse burgemeesters en andere beeldhouwwerken in gips, marmer en steen. De rekken waarop zij een plaats hebben gekregen, fungeren als voorproefje voor de bezoekers. Ze zullen met een zekere regelmaat met andere beelden gevuld worden.

De voorgeschiedenis van het nieuwe depot kende enkele problemen die opgelost moesten worden vooraleer er kon worden nagedacht over de daadwerkelijke verhuis van een tijdelijke opslagplaats naar het nieuwe onderkomen. De stad kocht Depot Rato tien jaar geleden aan, toen het Hof van Busleyden zijn deuren sloot in aanloop naar een grondige verbouwing. Het gebouw was op dat moment nog niet klaar om de collectiestukken te herbergen.

In eerste instantie werd daarom gebruik gemaakt van een grote hal naast het huidige depot. Daarvan was evenwel bekend dat het op termijn afgebroken moest worden om plaats te maken voor woningen. De ingepakte schilderijen werden er op rekken geplaatst en de beeldhouwwerken op kunststof paletten. Toen deze ruimte, zoals voorzien, afgebroken werd, verhuisde het grootste deel ervan naar een depot buiten de stad. De rest werd opgeslagen in het stadsmagazijn.

Intussen begon de constructie van wanden in zogenaamd hennep-kalk-beton, dat vocht opneemt als de relatieve luchtvochtigheid te hoog is en dat weer afgeeft wanneer het te droog is. Daardoor is de installatie van een duur en energievretend klimatisatiesysteem niet nodig. Door een constructiefout bij de vervaardiging van de wanden in dit materiaal liep de inrichting van het depot evenwel ernstige vertraging op. Bovendien werd besloten om de dakconstructie te vervangen om te voorkomen dat bij hevige regen er insijpeling van water zou plaatsvinden. Als gevolg daarvan vertraagde de ingebruikname van het depot met nog enkele jaren. Maar uitgangspunt was: als je iets doet, doe het dan goed!

Na vele jaren is het nu dan zover dat het depot in dit najaar volledig gevuld en operationeel zal zijn. Het gebouw zal niet alleen de reserves van het Hof van Busleyden huisvesten. Ook onze stadsbibliotheek heeft er vele tienduizenden minder vaak gelezen of geraadpleegde boeken in rekken geplaatst. Om zoveel mogelijk ruimte te sparen zijn deze rekken door middel van een verrolbaar systeem tegen elkaar geplaatst. Medewerkers creëren door aan een wiel te draaien een gang die toegang verleent tot de rekken. Verder maakt ook de Dienst Archeologie dankbaar gebruik van het gebouw. Van de omvangrijke archeologische verzameling maken ook de resten van 41 boeren deel uit die op 23 oktober 1798 tijdens de "Boerenkrijg" werden gefusilleerd. De skeletten werden enkele jaren geleden, bij de aanleg van de parkeergarage op het Sint-Romboutskerkhof, opgegraven. Mechelse erfgoedinstellingen zullen eveneens een beroep kunnen doen op het depot, al is de hoeveelheid ruimte die daarvoor beschikbaar is beperkt.

Het nieuwe depot is in grote lijnen verdeeld in acht boxen. Beperken we ons tot de kunstwerken uit het Hof van Busleyden dan zien we dat in elke box een of meerdere specifieke onderdelen van de collectie worden opgeslagen: schilderijen, kleine beeldhouwwerken, grafiek, wandtapijten, vijzels en zelfs tinnen pispotten afkomstig van de 18e-eeuwse voorganger van het OCMW (Sociaal Huis). Elk rek en elke plank van zo'n rek heeft zijn eigen nummer met barcode zodat precies kan worden bijgehouden waar zich een bepaald object bevindt. Verder is precies bekend wat zich in de genummerde dozen op deze rekken bevindt. Wie bijvoorbeeld op zoek gaat naar tekeningen van Alfred Ost, zal die op deze manier heel gemakkelijk vinden. Dat alles is voor de medewerkers toegankelijk via een digitaal registratiesysteem (Adlib). Trots toonde Elke ons een van de rekken waarop de middelgrote schilderijen hangen met daarop o.a. "De oorlogsoep" van Rik Verheijden en "De mosseleter" van Alexander Struijs. Wie ooit op de zolders van het Hof van Busleyden is geweest waar deze schilderijen ook op rekken hingen, zal zien dat het huidige bewaarsysteem kwalitatief gezien vele malen beter is en dus bijdraagt tot een veilige en verantwoorde bewaaromgeving van de kunstwerken. De echte topwerken, bijvoorbeeld de schilderijen van Rik Wouters, bevinden zich niet in Depot Rato maar in een speciaal geklimatiseerd depot in het Hof van Busleyden.

Depot Rato omvat, naast de loods met kunstwerken uit het Hof van Busleyden, nog een tweede loods. Daar worden onder andere documenten van het stadsarchief bewaard die volgens de Archiefwet een aantal jaren bijgehouden moeten worden vooraleer ze vernietigd mogen worden. Dat laatste gebeurt op zeer zorgvuldige wijze want documenten die een bijzonder karakter hebben, zoals notulen van de Gemeenteraad, mogen natuurlijk nooit in de papierversnipperaars belanden. Hiervoor gelden dan ook zeer strikte richtlijnen. Maar ook de reuzen en de wagens van de Ommegang zullen binnenkort naar dit tweede depot verhuizen. De draak en de walvis zijn er al, zoals te zien is op deze foto.

Depot Rato mag gezien worden! Het gebouw beschikt niet alleen over opslagruimtes maar er is verder een quarantaine-ruimte en een speciale kamer, de zogenaamde anoxie-kamer. Daar kunnen voorwerpen die ervan worden verdacht aangetast te zijn door insecten behandeld worden. Gedurende een maand worden dergelijke werken opgesloten in een zuurstofvrije omgeving, met als gevolg dat alle levende organismen sterven. Met dit gebouw geeft Mechelen een mooi visitekaartje af voor verantwoord collectiebeheer en geldt zo als voorbeeld voor andere musea in Vlaanderen.

Wim Hüsken